

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat az európai audiovizuális és információs szolgáltatási ágazat versenyképességével kapcsolatban a kiskorúak és az emberi méltóság védelméről, illetve a válaszadás jogáról szóló európai parlamenti és tanácsi ajánlásra”

COM(2004) 341 final – 2004/0117 (COD)

(2005/C 221/17)

2004. május 14-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 157. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

Az EGSZB tárgyi munkájának előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2005. január 17-én fogadta el véleményét. Előadó: J. Pegado Liz.

2005. február 9–10-én tartott, 414. plenáris ülésén (a február 9-i ülésen) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 73 igen szavazattal 2 szavazat ellenében elfogadta az alábbi véleményt.

1. Az ajánlási javaslat összefoglalása

1.1 Ezzel az ajánlásra tett javaslattal ⁽¹⁾ – melynek témája a műsorsugárzástól kezdve az internetig mindenfajta audiovizuális és információs szolgáltatás tartalma – az Európai Bizottság a Tanács 1998. szeptember 24-i, a kiskorúak és az emberi méltóság összehasonlítható és hatékony védelmének megvalósítását célzó nemzeti keretek elősegítése által az európai audiovizuális és információs szolgáltatási ágazat versenyképességének fejlesztéséről szóló ajánlásának ⁽²⁾ alkalmazásáról írott, második értékelő jelentés (2003. december 12.) fonalát kívánja felvenni.

1.2 A javaslat több indokot is felhoz ennek a további ajánlásnak a szükségességére. Mindenekelőtt a legújabb technológiai fejlesztések kihívásait említi: ilyen például az új számítógépek teljesítménye, vagy a széles sávú technológiák által felkínált olyan lehetőségek, mint videotartalmak terjesztése a harmadik generációs (3G) telefonokon ⁽³⁾. Egy másik fő indok az illegális, ártalmas és nemkívánatos tartalmak és viselkedések burjánzása a digitális műsorszórás minden formájában: a rádiótól és a televíziótól kezdve egészen az internetig. Ez továbbra is aggodalommal tölti el a lakosságot, különösen a szülőket és a pedagógusokat, az ágazatot és a törvényhozókat.

1.3 Bár az Európai Bizottságnak hatalmában áll ajánlásokat megfogalmazni ezen a téren – amely nem tartozik a jogharmonizáció hatáskörébe –, valahányszor azt szükségesnek ítéli meg a közös piac működése és fejlődése szempontjából, ebben az esetben mégis úgy döntött, hogy a Tanácsot és az Európai Parlamentet is közvetlenül bevonja ennek a dokumentumnak a kidolgozásába és elfogadásába.

Az ajánlás egyik célja az, hogy a kiskorúak és az emberi méltóság összehasonlítható és hatékony védelmének megvalósítását célzó nemzeti keretek elősegítése által növelje az európai audiovizuális és információs szolgáltatási ágazat versenyképességét. Az Európai Bizottság meg van győződve arról, hogy az Európai Parlament ösztönzésére létrejött átfogóbb nyilvános vita, valamint az Európai Tanács keretén belül összeülő tagállamok elköteleződése segítségével ezt a célkitűzést könnyebb lesz megvalósítani. Az Európai Bizottság ezért azt javasolja, hogy a Szerződés 157. cikke szolgáljon jogalapként az ajánlás elfogadásához.

1.4 Ebben az ajánlásra tett javaslatban az Európai Bizottság reméli, hogy az Európai Parlament és a Tanács azt ajánlja majd, hogy a tagállamok alakítsák ki egy olyan bizalmi légkör jogi vagy egyéb feltételeit, amely hozzájárul az audiovizuális és információs szolgáltatói ágazat fejlődéséhez.

Évégett négyféle intézkedést sorol fel, melyek célja:

⁽¹⁾ COM(2004) 341 final, 2004. 04. 30.

⁽²⁾ 98/560/EK irányelv, HL L 270, 1998.10.7. Erről a javaslatról az EGSZB 1998. április 29-én a CES 626/98 sz. véleményt adta ki (előadó: Jocelyn Barrow). A második értékelő jelentést pedig a COM(2003) 776 final dokumentum tartalmazza.

⁽³⁾ Lásd az Európai Bizottság közleményét a következő témában: „Európa nagy sebességű összekapcsolása – az elektronikus kommunikáció ágazatának legújabb fejlesztései” (COM(2004) 61 final); az HL C 120., 2005.5.20. véleményét (előadó: Thomas McDonogh); továbbá az Európai Bizottság közleményét a széles sávú mobilszolgáltatásokról (COM(2004) 447, 2004. 06. 30.).

- a) a válaszadás jogának biztosítása minden közegben – így az interneten is – annak korlátozása nélkül, hogy ezt a jogot az egyes médiumok egyedi sajátosságainak megfelelően lehessen érvényesíteni;
- b) lehetővé tenni, hogy a kiskorúak felelős módon használják az online audiovizuális és információs szolgáltatásokat. Ezt különösen média-tájékoztatási és média-oktatási programok révén lehetne elérni, ahol a szülők és a pedagógusok minél alaposabban tájékozódhatnak az új szolgáltatásokban rejlő lehetőségekről, valamint azokról a módszerekről, amelyekkel ezek biztonságossá tehetők a kiskorúak számára;
- c) A kiskorúak számára a minőségi tartalmak és szolgáltatások megtalálásának és hozzáféréseinek megkönnyítése – többek közt az oktatási és nyilvános létesítmények hozzáférési lehetőséggel való ellátása révén;
- d) az ágazat ösztönzése arra, hogy a média minden formájában kerüljék a nemek, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékoságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetést.

1.5 Az Európai Bizottságnak ezenkívül meggyőződése, hogy az Európai Parlament és a Tanácsnak azt is ajánlania kell az érintett iparágak és felek számára, hogy

- a) álljanak elő kezdeményezésekkel, amelyek a kiskorúak számára szélesebb körű hozzáférést biztosítanak az audiovizuális és információs szolgáltatásokhoz, egyben szavatolják, hogy a programok tartalma biztonságos és ellenőrzött, ugyanakkor kerüljék a potenciálisan ártalmas tartalmakat. Ilyen lehet a tagállamok önszabályozó és közös szabályozású szervei közötti együttműködés révén, illetve az olyan ügyekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok megosztása révén megvalósítandó „alulról felfelé haladó” harmonizáció, mint a nézők számára a programok tartalmának felmérését segítő jelek közös rendszere;
- b) továbbá kerüljék és küzdjenek a megkülönböztetés minden formája ellen, illetve változatos és valószerű képet közvetítsenek mind a férfiak, mind pedig a nők képességeiről és a bennük rejlő társadalmi lehetőségekről.

1.6 A javaslat melléklete nem kötelező jellegű útmutatást ad az összes médiában a válaszadás jogának biztosítására irányuló intézkedések – nemzeti szintű – végrehajtásához, többek közt az alábbi területeken:

- nemzetiségtől független törvényesség;
- a jog érvényesítésével összeegyeztethető határidők;
- a bírósági fellebbezés lehetősége.

2. A javaslat háttere

2.1 Az ártalmas tartalmakkal szemben a kiskorúak védelmének és a televíziós programokban a válaszadás jogának kérdésével először a Tanács 1989. október 3-i, a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK irányelve⁽⁴⁾ foglalkozik, amelyet később az Európai Parlament és a Tanács 1997. június 30-i 97/36/EK irányelve⁽⁵⁾ (más néven a „Televízió határok nélkül” irányelv) módosított.

2.2 Azonban – ahogyan azt az Európai Bizottság felidézti – az első olyan közösségi dokumentum, amely bizonyos fokú szabályozás bevezetését indítványozta az audiovizuális és információs szolgáltatások tartalmára vonatkozóan, az 1998. szeptember 24-i ajánlás volt, amely az 1996. október 16-i, „A kiskorúak és az emberi méltóság védelme az audiovizuális és információs szolgáltatások terén” című zöld könyvben⁽⁶⁾ leírtak lényegét és az 1997. február 17-i, az interneten fellelhető törvénytelen és ártalmas tartalmakról szóló állásfoglalás⁽⁷⁾ következtetéseit hangsúlyozván ajánlások sorát terjesztette elő az érintett tagállamok, iparágak és felek számára, hogy – leginkább önszabályozás révén – támogassák egy olyan bizalmi légkör megteremtését, amely elősegítené az audiovizuális és információs szolgáltatások fejlesztését, hogy magas szinten lehessen biztosítani a kiskorúak és az emberi méltóság védelmét.

⁽⁴⁾ A Tanács 1989. október 3-i 89/552/EGK irányelve a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról – HL L 298, 1989. 10. 17., 23. oldal

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1997. június 30-i 97/36/EK irányelve a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezésekben meghatározott, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK tanácsi irányelv módosításáról – HL L 202, 1997. 7. 30., 60. oldal

⁽⁶⁾ COM(96) 483 final. Erről az EGSZB is adott ki véleményt (előadó: Jocelyn Barrow – HL L 287, 1997. 9. 22., 11. oldal)

⁽⁷⁾ HL C 70, 1997. 3. 06.

2.3 Az erről a nagy fontosságú szövegről 1998. április 29-én írott véleményében⁽⁸⁾ az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság felhívta a figyelmet az olyan szabályozások elveire, természetére, hatályára és tartalmára vonatkozó kulcsfontosságú szempontokra, amelyek hatékonyan kívánják biztosítani a kiskorúak és az emberi méltóság védelmét az audiovizuális médiában. Tömör összegzésképpen harmonizált és integrált nemzetközi megközelítést ajánlott az audiovizuális szolgáltatások szabályozására. Kiemelte a tartalom-besorolási rendszerek és a szűrőszoftverek használati szempontjait, valamint az illegális és ártalmas tartalmak felelősségének tisztázásának kérdését. A szülők és pedagógusok tájékoztatására irányuló és oktatási kezdeményezéseket javasolt, és nagyobb mértékű együttműködést és koordinációt tartott szükségesnek az európai és nemzetközi szervezetek között. A vélemény ezenkívül javaslatot tett egy európai vagy lehetőleg nemzetközi keret létrehozására etikai kódexek, irányelvek és helyi intézkedések számára, amellyel biztosítani lehetne a kiskorúak és az emberi méltóság megfelelő védelmét.

2.4 Ezt az első dokumentumot követően több, hasonló problémákat felvető kezdeményezést fogadott el (közösségi szinten) a Tanács és az Európai Bizottság⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ vélemény (HL C 214, 1998. 7. 10.) – előadó: Jocelyn Barrow.

⁽⁹⁾ Ezek közül a legfontosabbak:

- a) Az Európai Parlament és a Tanács 1999. január 25-i 276/1999/EK határozata az internet biztonságosabb használatát a világhálón található tiltott és káros tartalom ellen folytatott harccal elősegítő többéves közösségi cselekvési terv elfogadásáról – különösen a gyerekek és a kiskorúak védelméről (HL L 33, 1999. 2. 6.). A határozatot a 2003. június 16-i 1151/2003/EK határozat módosította (HL L 162, 2003. 7. 1.), amely két évvel meghosszabbította a cselekvési terv időtartamát.
- b) Az Európai Bizottság 1999. december 14-i közleménye „A közösségi audiovizuális politika elveiről és irányvonalairól a digitális korszakban” – ebben a dokumentumban az EB azt állítja, hogy a keretnek az olyan általános társadalmi érdekek hatékony védelmét is biztosítania kell, mint a szólásszabadság és a válaszadás joga, a szerzők és alkotásaik védelme, a pluralizmus, a fogyasztóvédelem, a kiskorúak és az emberi méltóság védelme, valamint a nyelvi és kulturális sokféleség előmozdítása (COM(1999) 657 final)
- c) A Tanács 1999. december 17-i döntései a kiskorúak védelméről a digitális audiovizuális szolgáltatások fejlesztéseinek tükrében – amelyek arra világítanak rá, hogy a folyamatban levő technikai, szociális és piaci fejlődés fényében a kiskorúak ártalmas audiovizuális tartalommal szembeni védelmét szolgáló jelenlegi rendszerek kiegészítésére és módosítására is szükség van (HL C 8, 2000.1.12.);
- d) A 2000/31/EK irányelv (2000. június 8.) (Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv), amely a kiskorúak és az emberi méltóság védelmére vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz – különösen a 16(1)(e) cikk, amely szerint a tagállamoknak és az Európai Bizottságnak ösztönöznie kell a kiskorúak és az emberi méltóság védelmére vonatkozó etikai kódexek összeállítását (HL L 178, 2000.7.17.);
- e) Az Európai Bizottság „Biztonságosabb információs társadalom létrehozása *by improving the Security of* az információs infrastruktúrák biztonságának javítása és a számítógépes bűnözés elleni küzdelem révén” c. közleménye – amely a magánéleti jog megsértése, az illetéktelen hozzáférés, az ipari szabotázs és a szellemi javakkal való visszaélés elleni jogi és nem jogi intézkedések teljes tárházát javasolja (COM(2000)890 final, illetve vélemény, előadó: Gérard Dantin) – és az ezt követő kerethatározati javaslat az információs rendszerek elleni támadásról (COM(2002) 173 final, 2002. 04. 19.), illetve a HL C 48. számában (2002.1.21) megjelent, 2001. november 28-i vélemény a következő témában: „Az Európai Bizottság közleménye a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága számára a hálózatokról és az információ biztonságáról: Javaslat európai politikai megközelítéshez” (előadó: Daniel Retureau).
- f) Értékelő jelentés a Tanács és az Európai Parlament számára a Tanács 1998. szeptember 24-i, a kiskorúak és az emberi méltóság védelméről szóló ajánlásának alkalmazásáról (COM (2001) 106 final, 2001. 02. 27) – amely az ajánlás alkalmazásának eredményét „öszöntőleg ható”-ként értékeli. A jelentés egyúttal rámutat arra is, hogy a felhasználókat jobban be kell vonni az ajánlás alkalmazásába és, hogy a teljes alkalmazáshoz több időre van szükség. Ezeket a pontokat emelte ki a Tanács az EB értékelő jelentéséről hozott döntéseiben 2001. július 23-án (HL C 213, 2001.7.31.)
- g) Az Európai Bizottság 2003. január 6-án elfogadott negyedik jelentése a 89/553/EGK irányelv („**Televízió határok nélkül**”) alkalmazásáról, amelynek melléklete az irányelv felülvizsgálatának munkaprogramján belül nyilvános tanácskozás megtartását javasolta többek között a kiskorúak védelmének és a válaszadás jogának témájában (COM(2002) 778 final, 2003. 01. 06.) A tanácskozás alapját az Európai Bizottság honlapján (http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/review-twff2003/consult_en.htm) közreadott vitairatok képezték.
- h) a 2003. december 12-én elfogadott második értékelő jelentés a Tanács 1998. szeptemberi, fentebb említett ajánlásáról, amely kritikai elemzést tartalmaz a tagállamok és az Unió szintjén elfogadott intézkedésekről;
- i) az Európai Bizottság közleménye az audiovizuális szabályozás európai politikájának jövőjéről, amely a kibővített Európa szintjében határozta meg a közösségi politika középtávú prioritásait a szóban forgó ágazat szabályozásával kapcsolatban, és melyben – figyelembe véve a TV határok nélkül irányelvvel kapcsolatos nyílt tanácskozáson elhangzott problémákat – az Európai Bizottság utalt rá, hogy fel kell újítani a kiskorúak és az emberi méltóság védelméről szóló ajánlást, ezúttal az önszabályozó és közös szabályozású modellek fejlesztésére összpontosítva – különösen tekintettel az online környezetre –, hogy biztosítani lehessen a kiskorúak védelméről és a közrendről szóló elvek megfelelő betartását. Az Európai Bizottság továbbá kijelentette, hogy elfogadja a mindenfajta médiumra vonatkozó válaszadási jog elvét, amelyet a kiskorúak és az emberi méltóság védelméről szóló ajánlásban szentesíteni is lehetne (COM (2003) 784 final, 2003. 12. 15.)
- j) a nemrégiben napvilágot látott „**Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az Internet és az új on-line technológiák biztonságosabb használatának előmozdítását célzó többéves közösségi program létrehozásáról**”, amely a végfelhasználókra összpontosít – különösen a szülőkre, a pedagógusokra és a gyermekekre (COM(2004) 91 final, 2004. 03. 12.).

2.5 Az EGSZB is számos kezdeményezést tett ugyanezeket a kérdéseket illetően. Ezek közül a legfontosabbak:

- a) az „*Internetes gyermekvédelmi program*” témájában írott vélemény ⁽¹⁰⁾;
- b) az Európai Bizottságnak „*A közösségi audiovizuális politika elveiről és irányvonalairól a digitális korszakban*” című közleményéről írott vélemény ⁽¹¹⁾;
- c) a 276/1999/EK és az 1151/2003/EK határozati javaslatokról (azaz a COM (1998) 518 final és a COM (2002) 152 final dokumentumokról) írott vélemények ⁽¹²⁾;
- d) a „*Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az Internet biztonságosabb használatáról*” (COM(2004) 91 final, 2004. 03. 12.) témájában írott vélemény ⁽¹³⁾.

A felsorolt dokumentumokban szereplő szempontok és ajánlások további tájékoztatással szolgálnak a témában.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB örömmel veszi az Európai Bizottság azon kezdeményezését, hogy az EP és a Tanács 1998. szeptember 24-i ajánlását kiterjesszék és alkalmazzák a második értékelő jelentés eredményeinek ismeretében olyan kulcsfontosságú kérdésekben, mint a kiskorúak és az emberi méltóság védelme, a társadalmi megkülönböztetés bármilyen formája elleni küzdelem, és a válaszadás jogának biztosítása a médián keresztül, ide értve az Internetet is.

3.2 Az EGSZB, bár nem örül a helyzetnek, tudomásul veszi, hogy jelenleg a Szerződés nem teszi lehetővé az Európai Unió számára az audiovizuális szektort érintő törvények harmonizálását, és azt javasolja, hogy a Szerződések legközelebbi átdolgozásakor vitassák meg ezt a problémát.

3.3 Az EGSZB nem tarja logikusnak, hogy ahhoz, hogy a kiskorúak és az emberi méltóság, valamint a becsület és a magánélet védelmét biztosítsuk az európai médiában, a „Televízió határok nélkül”-irányelvben biztosított, teljesen nyitott határok mellett kulcsfontosságúként nem magukra a személyiségre vonatkozó jogokra hivatkoznak, hanem „*az európai audiovizuális és információs szolgáltatási ágazat versenyképességének fejlesztésére*”. Az állampolgárok ezen alapvető jogait nem szabad pusztán az audiovizuális piac fejlesztése mellett megjelenő esetleges, lényegtelen szempontként kezelni.

3.4 Az EGSZB azonban tudja, hogy a fent említett jogi korlátozások ismeretében az ajánlás – az Európai Bizottság által megszabott legtágabb keretek között – a legjobb módja annak, hogy ezen problémák megoldásában előrehaladjunk. Az EGSZB emellett egyetért az Európai Bizottság által az ajánláshoz javasolt jogi alappal is (az Európai Közösséget létrehozó szerződés 157. cikke), amely azonos a Tanács 1998. szeptember 24-i, a kiskorúak és az emberi méltóság összehasonlítható és hatékony védelmének megvalósítását célzó nemzeti keretek elősegítése által az európai audiovizuális és információs szolgáltatási ágazat versenyképességének fejlesztéséről szóló ajánlásának jogi alapjával ⁽¹⁴⁾, amelyet a jelen ajánlástervezet és a 2000. december 20-i, az európai audiovizuális alkotások fejlesztését, terjesztését és promócióját ösztönző program végrehajtásáról szóló tanácsi határozat (MEDIA Plus – fejlesztés, terjesztés és promóció 2001-2005) ⁽¹⁵⁾ egészíti ki

3.5 Az EGSZB megerősíti a véleményben ⁽¹⁶⁾ kifejtett, az audiovizuális és információs szolgáltatási ágazatban a kiskorúak és az emberi méltóság védelméről szóló tanácsi ajánlásra tett javaslatra (98/C 214/07) vonatkozó nézetét, mely szerint az európai audiovizuális és információs szolgáltatási ágazat csak bizalmi légkörben képes lehetőségeit teljes mértékben kiaknázni, ezt azonban csak úgy érhetjük el, hogy garantáljuk a kiskorúak és az emberi méltóság védelmét.

⁽¹⁰⁾ (előadó: Ann Davison – HL C 48, 2002.2.28.).

⁽¹¹⁾ (HL C 14, 2001.01. 16. – előadók: Peter Morgan és Clare Carroll.

⁽¹²⁾ HL C 214, 1998. 7. 10. – előadó: Dédée Drijfhout-Zweijter; valamint a HL C 73/2003, 2003.3.26. – előadó: Ann Davison).

⁽¹³⁾ CES 165/2004 sz. vélemény, amelyet a 2004. december 16-i plenáris ülésen fogadtak el. Előadók: Daniel Retureau és Ann Davison.

⁽¹⁴⁾ HL L 270, 1998. 10. 7. 48. o.

⁽¹⁵⁾ HL L 13, 2001.1 17., 35. old. Lásd még a MEDIA 2007 programról szóló, 2004. július 14-i határozati javaslatot COM(2004) 470 final, és azt az EGSZB véleményt, amelyet ezen vélemény előadója készít.

⁽¹⁶⁾ A Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye az európai audiovizuális és információs szolgáltatási ágazat versenyképességével kapcsolatban a kiskorúak és az emberi méltóság védelméről szóló tanácsi ajánlásra tett javaslatról. (98/C 214/07), HL C 214, 1998. július 10., 25. o.

3.6 Az EGSZB azon véleményét is megerősíti, hogy csak az audiovizuális szolgáltatások szabályozásának harmonizált és integrált nemzetközi megközelítése eredményezheti bármiféle védelmi intézkedés hatékony végrehajtását, különösen ami a besorolási rendszerek és a szűrőszoftverek szempontjait, valamint az illegális és ártalmas tartalmak felelősségének tisztázásának kérdését illeti. Ezért intézett az EGSZB újbóli felhívást az európai és nemzetközi szervezetek közötti szorosabb együttműködésre, és ezért javasolta újból nemzetközi etikai kódexek, irányvonalak és helyi intézkedések létrehozását, amelyekkel biztosítani lehetne a kiskorúak és az emberi méltóság megfelelő védelmét.

3.7 Az EGSZB különösen az emberi méltóság fogalmának meghatározására hívja fel a figyelmet, ahogy azt az Európai Alkotmány szerves részét képező az Európai Unió alapjogi chartájában megfogalmazták (I.2. cikk) és arra, hogy ezen ajánlási javaslat kontextusában ezt a fogalmat úgy kell tekinteni, hogy az teljes mértékben megfelel a fent említett charta céljának és tartalmának.

3.8 Az EGSZB meggyőződése, hogy az audiovizuális és információs szolgáltatási ágazat technológiai fejlesztéseinek ismeretében a kiskorúak és az emberi méltóság hatékony védelméhez elsősorban a média-tájékoztatottság előmozdítása szükséges, „hogy a fogyasztók képesek legyenek a társadalmi értékekhez igazodva használni a médiát, és kifejlészthessék az ehhez szükséges értékítéletet”.⁽¹⁷⁾

3.9 Ahol az Internet különösen érintett, az EGSZB meggyőződése szerint létfontosságú, hogy összehangoljuk a tájékozottság fejlesztésére és a kiskorúak biztonságos internet használatára vonatkozó politikákat és intézkedéseket, és egyetért az Európa Tanács által 2001. november 28-án szervezett „Európai fórum a káros és törvényellenes internetes tartalmakról: önszabályozás, felhasználóvédelem és médiaismeret” következtetéseivel.⁽¹⁸⁾

3.10 Az EGSZB továbbra is támogatja a szükséges önszabályozást, és felhívja a figyelmet arra, mennyire fontos a közös szabályozási modellek használata, mivel ezek különösen hatékonyak tűnnek a kiskorúak védelmére vonatkozó szabályozások betartásában, amint azt különösképpen kiemelik az Európai Bizottság közleményében: „Az audiovizuális szabályozás európai politikájának jövőjéről” COM(2003) 784 final, 2003. december 15.⁽¹⁹⁾

3.11 A média-tájékoztatottság előmozdítására tett kezdeményezések alapvető fontosságát szem előtt tartva az EGSZB örömmel fogadja azt a javaslatot, hogy közösségi kritériumokat állítsanak fel az audiovizuális tartalmak meghatározására és azonosítására, miközben azonban hangsúlyozza, hogy az egyedi kulturális sajátosságok figyelembe vétele miatt a tartalmakat nemzeti, illetve regionális szinten kell felülvizsgálni.

3.12 Az EGSZB szeretné kifejezni, hogy támogatja az Európai Bizottság új ajánlásában megfogalmazott igen pozitív újítások és változtatások nagy részét, amelyek jelentős előrelépést jelentenek az előző ajánláshoz képest. Ezek közül a következőket szeretné kiemelni:

- a) az I.(2) pont első alpontjában szereplő utalást a média-tájékoztatottságra és a médiaoktatási programokra;
- b) az I.(3) pontban található felhívást, mely annak aktív ösztönzésére szólít fel, hogy legyőzzük a megkülönböztetés minden lehetséges formáját, és túlmegy a passzív „elkerülés” fogalmának használatán;
- c) a tagállamok önszabályozó és közös szabályozású szervei közötti együttműködés révén, illetve az olyan ügyekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok megosztása révén megvalósítandó „alulról felfelé haladó” harmonizáció, mint a nézők számára a programok tartalmának felmérését segítő jelek közös rendszere (II(1) pont);
- d) és különösen a válaszadás jogának biztosítására tett javaslat minden közegben, így az Interneten is, feltételezve, hogy ugyanezen jog a közösségi intézmények saját kiadványaira és műsorszórására is vonatkozik.

3.13 Az EGSZB-nek azonban meggyőződése, hogy a javasolt megközelítésen lehetett volna még javítani a következőképpen:

⁽¹⁷⁾ Az Európai Parlament határozatának 14. bekezdése az Európai Bizottság értékelő jelentéséről a Tanács és az Európai Parlament számára a Tanács 1998. szeptember 24-i, a kiskorúak és az emberi méltóság védelméről szóló ajánlásának alkalmazásáról COM(2001) 106

⁽¹⁸⁾ Európai fórum a káros és törvényellenes internetes tartalmakról: önszabályozás, felhasználóvédelem és médiaismeret, 2001. november 28. (Human Rights Building).

⁽¹⁹⁾ Az Európai Bizottság közleménye a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága számára: „Az audiovizuális szabályozás európai politikájának jövőjéről”. COM(2003) 784 végleges, 2003. december 15. lásd még az átdolgozott tájékoztató jelentéstervezetet „A közös szabályozás és önszabályozás jelenlegi helyzetéről a közös piacon” (INT/2004, 2004. november 16.) Előadó: Bruno Vever

4. Külön megjegyzések

4.1 Kiskorúak védelme

4.1.1 Nem a kiskorúaké az egyetlen csoport, melynek különleges védelemre van szüksége bizonyos káros és veszélyes tartalmú anyagokkal szemben – mint például erőszak, pornográfia és pedofília – hanem ugyanez érvényes más érzékeny vagy sebezhető csoportokra is, mint például az időskorúak vagy a tanulási nehézségekkel küzdők csoportja. Ezért az ajánlásnak ezeket a csoportokat is figyelembe kell vennie.

4.1.2 Az EGSZB közelmúltban készült véleményének (*Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az Internet biztonságosabb használatának előmozdítását célzó többéves közösségi program létrehozásáról* ⁽²⁰⁾) néhány, kiskorúak védelmére vonatkozó részét tagállamoknak szóló ajánlasként lehet alkalmazni és ezeket fel kell venni az ajánlattervezet szövegébe. Többek között és elsősorban a következőket:

- a) jobb képzés és több információ biztosítása az Internet biztonságosabb használatához rendelkezésre álló eszközökkel kapcsolatban;
- b) annak biztosítása, hogy az internetszolgáltatók egyrészt felelősségre vonhatók legyenek az általuk nyújtott szolgáltatásért, másrészt kötelezhetőek legyenek arra, hogy bármelyik törvényes hatóság határozatát azonnal gyakorlatba ültessék, ha az úgy dönt, hogy a szolgáltatónak abba kell hagynia illegális, ártalmas vagy veszélyes programok vagy tartalmak szolgáltatását;
- c) a forróvonalak, szűrőszoftveres technológiák, tartalom-besorolási rendszerek és az anti-spam és -spim intézkedések bevezetésére való buzdítás és ezek támogatása;
- d) annak biztosítása, hogy internethozzáférést biztosító szoftverek és szerverek operációs rendszereinek gyártói egyrészt felelősségre vonhatók legyenek az olyan termékekért, melyek bármilyen rendszer vírusok elleni védelmét hivatottak biztosítani illetve az azzal kapcsolatos karbantartást, másrészt kötelezhetőek legyenek arra, hogy könnyen hozzáférhetőek legyenek a vírusölő technológiák;
- e) olyan rendszerek alkalmazása, melyek azonosítani tudják az ártalmas és veszélyes tartalmakat, illetve információt is nyújtanak ezekről, valamint minden faj- és idegengyűlölő tartalom és valamennyi bűnözést, erőszakot és gyűlöletet elősegítő tartalom eltávolítása.

4.1.3 Mindazonáltal az internet használatával kapcsolatos külön rendelkezések nem feltétlenül jelentik, hogy a média hagyományos formáinak, elsősorban a rádiós és televíziós adásoknak kevesebb figyelmet szentelnek, azonban azzal a ténnyel, hogy komoly támadásnak voltak kitéve a közönség érzékenyebb tagjai – különösen a kiskorúak – külön kérdésként kell foglalkozni – vagy önszabályozás, vagy más testületek szabályozása révén.

4.2 Az emberi méltóság védelme

4.2.1 Az emberi méltóság védelme a médiában nem állhat csupán a megkülönböztetés minden formájának betiltásából. Az olyan programokat, amelynek tartalma bárki magánéleti vagy alapvető jogait megsértheti, úgyszintén meg kell vitatniuk az illetékes nemzeti hatóságoknak – amennyiben azt a programok társadalomra gyakorolt esetleges hatása indokolja.

4.2.2 A tagállamoknak ezen a téren szintén ajánlatos:

- a) arra ösztönözni a médiát, hogy pontos és konkrét etikai szabályokat fogadjon el a magánélet tiszteltben tartásának biztosítása érdekében;
- b) arra ösztönözni a médiát, hogy önszabályozó mechanizmusokat vezessen be, amelyekhez a magánélethez való jogukban vagy emberi méltóságukban sértettek panaszaiakkal fordulhatnak;

⁽²⁰⁾ Lásd a 13-as lábjegyzetet

- c) független – köztük jogi – testületeket felállítani, amelyeknél a panaszok meghallgatást nyernek, amennyiben az önszabályozó mechanizmusok nem bizonyulnak hatékonyak;
- d) kialakítani az anyagi és nem anyagi természetű károkozásért járó kártérítési igényjogosultságot, amely egyrészt kárpótlásként szolgálna a sértettek számára, egyúttal pedig elrettentené azokat, akik a magánélet és az emberi méltóság elleni
- e) figyelemmel kísérni azokat a programokat, amelyek tartalma sértheti a magánülethez való jogot, az emberi méltóságot és az alapvető jogokat.

4.3 A válaszadás joga

4.3.1 A válaszadás jogának biztosítása mellett a „helyesbítés jogáról” is rendelkezni kellene – ugyanilyen hatállyal és feltételekkel – az olyan hamis, helytelen vagy pontatlan tartalom elleni küzdelem érdekében, amelyek emberi jogokat sérthetnek.

4.3.2 Világosan le kell szögezni, hogy a válaszadás joga nemcsak jogi eszközökkel, hanem önszabályozó és közös szabályozási intézkedések révén is biztosítható.

4.3.3 A mellékletnek rendelkeznie kell az alábbiakról:

- a) azoknak az eseteknek a pontos és kötelező megjelöléséről, amelyek esetében visszautasítható a válasz vagy a helyesbítés közzététele (amint azt az Európa Tanács 74/26 sz. határozata is kimondja), valamint annak a rövid határidőnek a kijelöléséről, amelyen belül a visszautasításnak meg kell történnie;
- b) arról az elvről, hogy a választ ugyanolyan kiemelt helyen kell közzétenni a kiadványban vagy adásban, mint ahogyan a kiadványnak vagy adásnak a válasz alapját képező eleme is megjelent;
- c) arról az elvről, hogy a válaszadás és a helyesbítés jogát díjmentesen lehessen érvényesíteni.

4.3.4 A melléklet első alpontja, amelyben most „állampolgárságtól függetlenül” szerepel, kiegészítendő a következőképpen: „állampolgárságtól vagy **lakóhelytől** függetlenül”.

5. Záró megjegyzések

5.1 Az EGSZB még egyszer üdvözli a szóban forgó ajánlási javaslatot – a „külön megjegyzések” részben leírt fenntartások mellett –, és tekintettel arra, hogy a technológiai újítás és haladás mind minőségi, mind mennyiségi téren új kihívásokat teremt majd, azt javasolja, hogy négy évvel az ajánlás elfogadása után értékeljék ki annak a tagállamokra, az ágazatra és a többi érdekelt félre gyakorolt hatásait.

5.2 Az előző pontban említett kiértékelési folyamatra való tekintettel az EGSZB azt javasolja, hogy állítsanak fel egy megfigyelőközpontot, amelynek feladata a tagállamok, az ágazat és ennek az ajánlásnak a megvalósításában részt vevő felek által támogatott intézkedések rendszerezett feltérképezése lenne.

Brüsszel, 2005. február 9.

Az Európai Gazdasági és Szociális
Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND